

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

NGUYỄN THỊ THỦY

**ĐÁNH GIÁ TỔNG HỢP ĐIỀU KIỆN TỰ NHIÊN
HUYỆN LẬP THẠCH - TỈNH VĨNH PHÚC PHỤC VỤ
PHÁT TRIỂN NÔNG - LÂM NGHIỆP**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC TRÁI ĐẤT

THÁI NGUYÊN - 2015

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

NGUYỄN THỊ THỦY

**ĐÁNH GIÁ TỔNG HỢP ĐIỀU KIỆN TỰ NHIÊN
HUYỆN LẬP THẠCH - TỈNH VĨNH PHÚC PHỤC VỤ
PHÁT TRIỂN NÔNG - LÂM NGHIỆP**

Chuyên ngành: Địa lí tự nhiên

Mã số: 60 44 02 17

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC TRÁI ĐẤT

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS NGUYỄN THỊ HỒNG

THÁI NGUYÊN - 2015

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của tôi, các số liệu trích dẫn có nguồn gốc rõ ràng. Kết quả trong luận văn chưa được công bố trong bất cứ công trình nghiên cứu nào khác.

Thái Nguyên, tháng 05 năm 2015

Tác giả luận văn

Nguyễn Thị Thủy

LỜI CẢM ƠN

Luận văn có tên: “*Đánh giá tổng hợp điều kiện tự nhiên huyện Lập Thạch, tỉnh Vĩnh Phúc phục vụ phát triển nông - lâm nghiệp*” được hoàn thành tại khoa Địa lý, trường Đại học Sư phạm Thái Nguyên, dưới sự hướng dẫn khoa học nghiêm túc, sự chỉ bảo tận tình của **PGS.TS Nguyễn Thị Hồng**. Tác giả xin bày tỏ lòng kính trọng và biết ơn sâu sắc nhất đến cô Nguyễn Thị Hồng - người đã thường xuyên dạy dỗ, khuyến khích, động viên tác giả trong suốt thời gian thực hiện luận văn.

Trong quá trình nghiên cứu, tác giả đã nhận được sự chỉ đạo, động viên, đóng góp ý kiến của các thầy cô, các nhà khoa học trong khoa Địa lý - trường Đại học Sư phạm Thái Nguyên.

Tác giả cũng xin bày tỏ lòng biết ơn đến cán bộ của Sở Tài nguyên môi trường tỉnh Vĩnh Phúc, Cục Kiểm lâm tỉnh Vĩnh Phúc, Sở Nông nghiệp và phát triển nông thôn tỉnh Vĩnh Phúc, phòng Tài nguyên môi trường huyện Lập Thạch - Vĩnh Phúc đã tạo điều kiện và tận tình giúp đỡ trong thời gian tác giả tiến hành nghiên cứu và thực địa tại địa phương.

Xin chân thành cảm ơn lãnh đạo trường Đại học Sư phạm Thái Nguyên, lãnh đạo khoa Địa lý, phòng sau đại học đã tạo điều kiện thuận lợi cho tôi hoàn thành luận văn này.

Xin gửi lời cảm ơn đến các đồng nghiệp, gia đình và bạn bè đã giúp đỡ và động viên tác giả trong quá trình học tập, nghiên cứu và thực hiện luận văn.

Thái Nguyên, tháng 05 năm 2015

TÁC GIẢ LUẬN VĂN

Nguyễn Thị Thủy

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN.....	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT.....	iv
DANH MỤC CÁC BẢNG	v
DANH MỤC CÁC HÌNH	vi
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài.....	1
2. Mục tiêu và nhiệm vụ của đề tài.....	2
3. Phạm vi nghiên cứu	3
4. Quan điểm và phương pháp nghiên cứu.....	4
5. Cơ sở dữ liệu.....	7
6. Đóng góp của đề tài	7
7. Cấu trúc luận văn	8
Chương 1. CƠ SỞ LÝ LUẬN NGHIÊN CỨU ĐÁNH GIÁ CẢNH QUAN CHO PHÁT TRIỂN NÔNG LÂM NGHIỆP HUYỆN LẬP THẠCH TỈNH VĨNH PHÚC	9
1.1. Tổng quan các công trình nghiên cứu có liên quan đến đề tài	9
1.1.1. Các công trình nghiên cứu cảnh quan trên Thế giới	9
1.1.2. Tình hình nghiên cứu ở Việt Nam	11
1.1.3. Tổng quan các công trình nghiên cứu ở huyện Lập Thạch, tỉnh Vĩnh Phúc	13
1.2. Cơ sở lý luận về nghiên cứu đánh giá cảnh quan cho phát triển nông - lâm nghiệp	14
1.2.1. Quan niệm về cảnh quan	14
1.2.2. Lý luận chung về nghiên cứu cảnh quan.....	16
1.2.3. Lý luận chung về đánh giá cảnh quan (ĐGCQ).....	23
1.2.4. Các hệ thống phân loại phổ biến trong nghiên cứu CQ.....	28

1.3. Cơ sở thực tiễn của việc nghiên cứu cảnh quan phục vụ phát triển bền vững nông, lâm nghiệp	31
1.3.1. Định hướng sử dụng CQ cho phát triển nông - lâm nghiệp.....	31
1.3.2. Cơ sở thực tiễn của việc nghiên cứu cảnh quan của huyện Lập Thạch, tỉnh Vĩnh Phúc.....	32
Tiểu kết chương 1	33
Chương 2. CÁC NHÂN TỐ THÀNH TẠO CẢNH QUAN VÀ ĐẶC ĐIỂM CẢNH QUAN HUYỆN LẬP THẠCH, TỈNH VĨNH PHÚC	34
2.1. Các nhân tố thành tạo cảnh quan huyện Lập Thạch, tỉnh Vĩnh Phúc	34
2.1.1. Vị trí địa lý	34
2.1.2. Điều kiện tự nhiên	34
2.1.3. Những hoạt động dân sinh	48
2.1.4. Đánh giá chung về nguồn lực.....	52
2.2.2. Đặc điểm chức năng cảnh quan huyện Lập Thạch	63
Tiểu kết chương 2	66
Chương 3. ĐÁNH GIÁ CẢNH QUAN HUYỆN LẬP THẠCH VÀ ĐỀ XUẤT ĐỊNH HƯỚNG PHÁT TRIỂN NÔNG - LÂM NGHIỆP	67
3.1. Phân hạng mức độ thích nghi sinh thái.....	67
3.1.1. Nguyên tắc và phương pháp đánh giá.....	67
3.1.2. Chỉ tiêu đánh giá cảnh quan.....	68
3.2. Đánh giá cảnh quan cho các ngành sản xuất nông - lâm nghiệp.....	70
3.2.1. Ngành sản xuất nông nghiệp.....	71
3.2.2. Ngành sản xuất lâm nghiệp.....	76
3.3. Đánh giá tổng hợp điều kiện tự nhiên phục vụ phát triển nông - lâm nghiệp.....	81
3.4. Định hướng sử dụng không gian lãnh thổ huyện Lập Thạch cho phát triển nông - lâm nghiệp.....	83
3.4.1. Quy hoạch phát triển nông - lâm nghiệp.....	84
3.5.2. Định hướng sử dụng không gian lãnh thổ huyện Lập Thạch cho phát triển nông - lâm nghiệp	85
Tiểu kết chương 3	89
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ.....	90
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	93
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

BĐCQ	Bản đồ cảnh quan
BVMT	Bảo vệ môi trường
CQ	Cảnh quan
ĐGCQ	Đánh giá cảnh quan
ĐKTN	Điều kiện tự nhiên
DT	Doanh thu
KT - XH	Kinh tế - Xã hội
NCCQ	Nghiên cứu cảnh quan
NLKH	Nông lâm kết hợp
NLN	Nông lâm nghiệp
SX	Sản xuất
TNTN	Tài nguyên thiên nhiên
TT	Thị trấn
UBND	Ủy ban nhân dân

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 1.1: So sánh các điều kiện địa lý, cấu trúc CQ và hoạt động SXNLN.....	19
Bảng 2.1: So sánh một số chỉ tiêu đất nông nghiệp.....	44
Bảng 2.2: Biến động sử dụng đất đai giai đoạn 2000 - 2010.....	45
Bảng 2.3: Các phụ lớp CQ và độ cao địa hình	56
Bảng 3.1: Tổng hợp đánh giá riêng các chỉ tiêu của CQ đối với sản xuất nông nghiệp	73
Bảng 3.2: Kết quả đánh giá cho nông nghiệp.....	74
Bảng 3.3: Tổng hợp kết quả đánh giá chung của các loại cảnh quan cho ngành nông nghiệp huyện Lập Thạch, tỉnh Vĩnh Phúc.....	75
Bảng 3.4: Tổng hợp đánh giá riêng các chỉ tiêu của CQ đối với sản xuất lâm nghiệp	78
Bảng 3.5: Kết quả đánh giá tổng hợp cho phát triển lâm nghiệp	79
Bảng 3.6: Bảng tổng hợp kết quả đánh giá ngành sản xuất nông, lâm nghiệp.....	80
Bảng 3.7: Kết quả đánh giá tổng hợp các loại CQ cho phát triển nông, lâm nghiệp huyện Lập Thạch, tỉnh Vĩnh Phúc.....	82
Bảng 3.8: Kết cấu một số mô hình nông - lâm kết hợp	87

DANH MỤC CÁC HÌNH

Hình 1.1.	Sơ đồ quy trình đánh giá cảnh quan.....	27
Hình 2.1.	Bản đồ hành chính huyện Lập Thạch	35
Hình 2.2.	Bản đồ địa hình huyện Lập Thạch.....	37
Hình 2.3.	Biểu diễn nhiệt độ trung bình các tháng trong năm giai đoạn 2003- 2012	39
Hình 2.4.	Lượng mưa trung bình các tháng trong năm giai đoạn 2003- 2012.....	40
Hình 2.5.	Bản đồ thổ nhưỡng huyện Lập Thạch.....	42
Hình 2.6.	Bản đồ thảm thực vật huyện Lập Thạch	47
Hình 2.7.	Bản đồ cảnh quan huyện Lập Thạch.....	58
Hình 3.1.	Bản đồ đánh giá cảnh quan để phát triển nông nghiệp huyện Lập Thạch	76
Hình 3.2.	Bản đồ đánh giá cảnh quan để phát triển lâm nghiệp huyện Lập Thạch	81
Hình 3.3.	Bản đồ đánh giá cảnh quan để phát triển tổng hợp nông lâm nghiệp huyện Lập Thạch.....	83
Hình 3.4.	Sơ đồ: Vòng xoáy đói nghèo của người dân miền núi	86
Hình 3.5.	Sơ đồ Lợi ích KT - XH và môi trường của mô hình NLKH	86

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Quá trình hội nhập kinh tế thế giới ngoài việc tạo ra cho Việt Nam vô vàn cơ hội hợp tác, phát triển với các nước trong khu vực ASEAN và mở rộng thị trường sang các nước khác trên thế giới còn đem đến những khó khăn, thách thức đòi hỏi sự tỉnh táo, quyết đoán thông minh, ứng phó khôn khéo ở các nhà quản lý nói chung cũng như các doanh nghiệp nói riêng. Với sự chuyển dịch cơ cấu kinh tế bằng việc giảm tỉ trọng ở nhóm ngành nông nghiệp tăng tỉ trọng các nhóm ngành công nghiệp và dịch vụ rõ ràng đã thúc đẩy nền kinh tế phát triển vượt bậc, giúp chúng ta khẳng định được vị thế của mình trên đấu trường quốc tế trong đó có những mặt hàng đã có chỗ đứng, thương hiệu riêng biệt của Việt Nam mà phải kể đến ở đây là các mặt hàng nông sản như cà phê, tiêu, hay các mặt hàng thủy hải sản,...

Đối với tỉnh Vĩnh Phúc, hiện nay ngành nông - lâm nghiệp của tỉnh không chiếm tỷ trọng cao trong cơ cấu GDP toàn tỉnh (chỉ chiếm 10,69 % năm 2013 - *nguồn Ban Xúc tiến và Hỗ trợ đầu tư tỉnh Vĩnh Phúc (IPA Vinh Phuc)*). Tuy nhiên nắm bắt được sự cần thiết của nhóm ngành nông - lâm nghiệp nên tỉnh Vĩnh Phúc mặc dù vẫn hướng tới mục đích phát triển kinh tế theo con đường công nghiệp song bên cạnh đó đã rất chú trọng tới việc nghiên cứu làm sao để sản lượng, chất lượng nông - lâm nghiệp trong toàn tỉnh luôn ổn định tạo công ăn, việc làm, tăng thu nhập cho người nông dân, góp phần tích cực vào sự nghiệp công nghiệp hóa - hiện đại hóa nông nghiệp, nông thôn ở vùng trung du và miền núi.

Để phát triển nông - lâm nghiệp ngoài kinh nghiệm, trình độ của con người thì các nhân tố tự nhiên đóng một vai trò hết sức quan trọng.

Là huyện miền núi phía Tây Bắc, nghèo nhất nhì của tỉnh Vĩnh Phúc, Lập Thạch có diện tích đất đồi, rừng tương đối lớn, nét đặc trưng này cũng là những thách thức trong quá trình phát triển kinh tế của huyện. Dù điều kiện khó khăn như vậy, người dân ở đây đã chinh phục được thiên nhiên, biến những khu đất đồi rộng lớn, sỏi đá, bạc màu thành những khu kinh tế mang giá trị kinh tế cao. Với tiềm năng đất đai, khí hậu, tài nguyên phong phú, Lập Thạch hội tụ tất cả các điều kiện để phát triển toàn diện các ngành kinh tế cả nông, lâm nghiệp và du lịch. Đặc biệt là khí hậu và đất đai